

דיני

אהל ומחיצות

אהל ומחיצות

איזה גג אסור

א- שבת קכה ע"ב – "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. לא נחלקו אלא להוסיף, שרבי אליעזר אומר: אין מוסיפין ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב".

ב- העושה אהל של קבע הרי זה תולדת 'בונה'. היינו אהל העשוי להתקיים לזמן ח' או ט' ימים.

עשיית גג

אהל ומחיצות

איזה גג אסור

א- אוהל קבע היינו עשיית כל גג שגובהו לפחות טפח המאהיל, שעשוי להגן מפני איזה דבר, כגון מפני השמש או מפני הגשמים, או שעשוי להשתמש בחלל שמתחתיו, גם אם אין שם דפנות, כגון הפורס מחצלת או שמיכה על גבי עמודים כדי להאהיל על מה שתחתיו.

ב- כן אסור מן התורה להוסיף בשבת וביו"ט תוספת קבע על אוהל קבע הקיים מכבר.

ג- כל אוהל שאסור לעשותו בשבת וביו"ט, מן התורה או מדרבנן, אסור גם לסותרו, וכל אוהל שמותר לעשותו, גם מותר לסותרו.

עשיית גג

אהל ומחיצות

איזה גג אסור

- א- יש ג' דרגות בגג:
- ב- 1. העשוי להגן,
- ג- 2. שאינו עשוי להגן אלא כל עשייתו היא לשימוש על גבו – אך יש לו צורך ותועלת בחלל שנוצר
- ד- 3. איננו עשוי להגן ואין לו כל תועלת מן האויר/החלל שנוצר.

עשיית גג

אהל ומחיצות

העשוי להגן

- א- איסור עשיית אהל הוא באהל המאהיל להגן מאיזה דבר, אפי' ארעי ואפי' ללא מחיצות [שטו, א].
- ב- יש לדון האם איסור עשיית אהל הוא דווקא ע"ג קונדסין או אפי' בידיים.
- ג- באהל העשוי להגן אף באם הוא קבוע במחיצות מבעוד יום אסור לפותחו בשבת, ולכן אסור לפתוח מטריה בשבת.

עשיית גג

אהל ומחיצות

העשוי להגן

- א- הפוסקים כתבו שאף מטריה הפתוחה מבעוד יום אסור להחזיקה בשבת.
- ב- מטריה החדשה מגן שבת –
- ג- ילדים העושים אהל על כסאות, הדבר אסור. ואחרי עשייתו אסור לפרקו.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר היה פתוח טפח מעש"ק

א- באם הגג של אהל ארעי היה פרוס כבר טפח מעש"ק מותר להוסיף עליו [שטו,ב] אפילו לאהל קבוע מותר להוסיף אהל ארעי [שטו,ה].

ב- אך היינו בפרוס ממש אך ה'כריכה' היינו גג מגולגל איננו נחשב לגג שמותר להוסיף עליו [שטו,ב].

ג- מקופל כעין אקורדיון - 'ולכן פארווא"ן שעומד מופשט טפח מע"ש מותר לפושטו כולו אבל אם היה מקופל אף על פי שכולו הרבה יותר מטפח לא מהני שהרי לא נעשה זה בשביל מחיצה [ח"א]: 'משני'ב שטו ס"ק יא]. ויש שהתירו.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר היה פתוח טפח מעש"ק

א- כשמותר להוסיף על היטפחי מותר אף למשוך את הטפח וע"י כך מתפשט שאר הגג [בדה"ש קכ ס"ג].

ב- יש שכתב כי צריך לפרוס מן הצד שהחל בו מבעוד יום, כלומר אותו הצד שבו כבר קיים אוהל של טפח. וגם לשיטתו אם מניח בב"א על כל השטח יכול להתחיל מהצד השני.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר היה פתוח טפח מעש"ק

א- את הטפח הפתוח מבעוד יום אסור לסגור בשבת, ולא דווקא את הטפח
אלא כל מה שהיה פתוח מעש"ק אסור לסגור בשבת [נשטו, טז וראה מש"כ
בדה"ש שם ס"ק יז].

a. צריך בזה זהירות גדולה בעגלות וכו'.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר היה פתוח טפח מעש"ק

- א- עצים או חשוקים שרוחבם טפח, או שהם סמוכים זל"ז בתוך ג"ט [אף שאין בכל אחד מהם בפנ"ע טפח] – ה"ה כגג טפח שמותר להוסיף עליו בשבת. [שטו, ח]
- ב- אסור לפרוס רשת או כילה על - גבי עגלת - ילדים, על - גבי מיטה או על - גבי לול לתינוק, כדי להגן מפני השמש או מפני זבובים.
- ג- אבל אם פרס את הכילה מבעוד יום לרוחב של טפח אחד (מלבד הגליל, וכדלעיל), מותר לפורסה לגמרי; ובשעה שיסירנה, אין להסיר את הטפח שהיה פרוס מבעוד יום.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר היה פתוח טפח מעש"ק

א- באם הגג מתקפל כעין אקורדיון תלוי במח' הפוסקים דלעיל, באם איננו מתקפל אך מתרומם על צירים לכו"ע מותר.

ב- מותר לפרוס רשת (לא צפופה) על - גבי לול לתרנגולות, על עגלת תינוק וכדו', כדי למנוע מן העופות להיכנס בתוכו, ואין בזה משום עשיית אוהל.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר צירים

א- יואם יש לדלת זו צירים שסוגר ופותח בהם הרי היא כפתח גמור ומותר לסגרה ולפתחה בשבת ויו"ט ואין בזה משום איסור סתירה ובנין: [תרכו, כ].

ב- הנו"ב [מהד"ת או"ח סי' ל] מבאר שאין היתר זה דומה למטריה: א. ידשם אמרינן שזה כמו דלת כי עיקר הבית או הבור ודות עומד וזה דלת שלו ובטל אליו אבל כאן עושה את כולו. ב. ידשם אותו שעל הגגים וכן דלת בור ודות שמביא שם בד"מ הוא אוהל לחוד ואינו עושה המחיצות אבל כאן עושה האוהל וגם המחיצות.

עשיית גג

אהל ומחיצות

היתר צירים

א- עוד אפשר לחלק בין צירים למטריה:

ב- 3. שם לא יוצר צורה חדשה 4. שם כבר יש גג של הסוכה ורק מוסיף על גג קיים ועוד.

ג- יש שכתבו כי גגון של עגלה דינו כצירים ונראה שיש לחלק ע"פ חילוקים אלו

עשיית גג

אהל ומחיצות

גג לשימוש על גביו

א- גג עראי שאינו מתכוון בו לעשיית אהל שיאהיל על מה שתחתיו, כלל אלא כל עניינו הוא רק כדי להשתמש בו איזה תשמיש **בגופו** – מותר לעשותו אם עושה רק גג בלא מחיצות [שטו, ט].

ב- לכן מותר להניח את 'דף' השולחן על 'רגליו', דאל אף שעושה בזה 'גג עראי' אין בכך כלום כיון שאינו מתכוון לעשיית אהל, אלא רק להשתמש על גביו [שטו, ט].

עשיית גג

אהל ומחיצות

גג לשימוש על גביו

- א- 'אם מעמיד גם מחיצות עראי תחת גג זה הרי זה דומה לאהל ואסור לעשותו כדרכו מלמטה למעלה אלא מלמעלה למטה דרך שינויי [שטו, ט].
- ב- כל זה במחיצות ממש כדופני תיבה ואפיי באם יש רק בי מחיצות כאלו זו כנגד זו, אך אם הם רגלים דקות אין עליהם שם מחיצות ולא צריך לעשות בשינויי [שטו, יא].
- ג- האיסור הוא רק באם מעמיד את המחיצות אך אם המחיצות היו כבר קיימות ועליהם מניח את דף השלחן אין צורך לעשות שינויי [משנ"ב שטו ס"ק יח].

עשיית גג

אהל ומחיצות

גג הקבוע במחיצות

א- גג הקבוע במחיצות מבעוד יום, מותר לפותחו בשבת. בגג כזה שאיננו מתכיון בו לעשיית אהל אלא להשתמש על גביו.

ב- גון כסא מתקפל 'מותר לפותחו לכתחלה בשבת אף אם יש לו מחיצות תחתיו מפני שאינו דומה לעשיית אהל כיון שאינו עושה כלום שהרי עשויים ועומדים הם כבר הגג עם המחיצות מבעוד יום אלא שמותחן בשבת לישב עליהם' [שטו, יג].

ג- היתר זה הוא רק בגג שאיננו לאהיל ולא במטריה וכיו"ב.

עשיית גג

אהל ומחיצות

גג לשימוש על גביו – דוג'

א- ימטה שהרגלים שלה הם **דפים מחוברים כדופני התיבה** ופורסים עליהם עור או שמניחים עליהם קרשים מלמעלה לישן עליהם לא יעמיד את הרגלים בתחלה ויניח העור או הקרשים עליהם, אלא יאחז העור או הקרשים תחלה באויר ואח"כ ישים הרגלים תחתיהם שאין זה דומה לעשיית אוהל שאין דרך לבנות מלמעלה למטה' [שטו, ט].

ב- ימטות שלנו שאין על רגליהן תורת מחיצות מותר להעמידה תחלה ואח"כ להניח בה הקרשים .. מפני שאהל עראי כזה שאינו מתכוין בו לעשיית אהל לא אסרוהו חכמים אלא אם כן יש לו תחתיו מחיצות המגיעות לארץ שאז הוא דומה לאהל ואם הן מגיעות בפחות מג' טפחים סמוך לארץ יתבאר בסי' תקי"ב' [שטו, יא].

עשיית גג

אהל ומחיצות

גג לשימוש על גביו – דוג'

עשיית גג

א- כשמכינים שולחן ערוך עם מאכלים ומטעמים וכדומה, וכדי להצניעם או להגן עליהם מההתייבשות או לכלוך ואבק וזבובים וחרקים, פורסים מפה הנתמכת על בקבוקים וכדו' הנמצאים בזווית השולחן, ונפרסת מעליה ומצדדיה, ופעמים יש תחת המפה חלל טפח, ובודאי יש לימנע מלעשות כן, אא"כ יעשנו בשינוי, דהיינו שיחזיקו תחילה המפה פרוסה מעל השולחן, ולאחר מכן יניחו הבקבוקים תחתיה להחזיקה, וכן כך כשמסלק מפה זאת, יעשה בשינוי, שיסלק בתחילה את הבקבוקים (או יסלק השולחן) כשאחד תופס המפה שלא תיפול על המאכלים, ואח"כ יסלק את המפה, או יתפוס את הבקבוקים יחד עם המפה הפרוסה על גביהם ויעבירום למקום אחר בלא לפרק 'אוהלי זה.

אהל ומחיצות

גג שאיך כל תועלת באויר שתחתיו

א- 'מותר להניח ספר אחד מכאן ואחד מכאן ואחד על גביהן אף שנעשה ביניהן חלל טפח שהואיל ואין צריך כלל לאויר שביניהם אינו דומה לאהל שמשמש שם בחלליו [שטו, יב]. ואיננו דומה למיטה הנ"ל, כי 'במטה אף אם אין לה אלא ב' מחיצות זו כנגד זו יש לו צורך באויר שתחתיה שמשמש שם בנתינת סנדלים וכיוצא בהם ואין צריך לומר אם יש לה ד' מחיצות כדפני התיבה שיכול להצניע שם חפציו כמו בתיבה' [שטו, יב].

ב- המסדר חביות ונוצר חלל בניהם יקפיד לעשות בשינוי - כי 'בחבית צריך הוא לאויר שביניהן שלא יתעפשו החביות שבשביל כך הוא מסדרם כן' [שטו, יב]

עשיית גג

אהל ומחיצות

כובע

- א- כובע שיש לו שוליים רחבים טפח [אפיי רק בצד שכנגד פניו], באם לובשו כדי לעשות צל על הפנים להגין מפני החמה או כדי להגין מפני הזבובים וכל כיוצא בזה שהוא מתכוין בלבישתו שיאהיל עליו להגין מאיזה דבר אסור ללובשו בשבת אפילו בתוך הבית משום איסור עשיית אוהל.
- ב- נחי הפוסקים כמה קשים השוליים צריכות להיות י"א שצריך שיהא קשה וחזק שאינו נכפף למטה, ויש מקלים אף יותר שלא אסרו אלא כשהוא קשה ביותר כעין גג. ויש מי שמיקל עוד שאם אינו עומד בשוה אלא בשיפוע אין שם אוהל עליו ומותר אף שהוא קשה ביותר. ולמעשה טוב להחמיר כדעה המחמירה ולכן אין להתיר אא"כ יהא נכפף ממש למטה מאיליו ואז אף אם מגביהו ומעמידו בשוה בידו אין בכך כלום.

עשיית גג

אהל ומחיצות

כובע

- א- וכל זה כשמתכוין בו להאהיל עליו להגן מאיזה דבר אבל אם אינו מתכוין רק לכסות ראשו אף על פי שממילא נעשה אוהל סביבו אין בכך כלום לפי שכל אוהל שאין לו דפנות תחתיו אין איסור בעשייתו אלא אם כן מתכוין בו לעשיית אוהל כמו שיתבאר בסיי שט"ו:
- ב- לפיכך מותר ללבוש כובע גדול של לבד הנהוג בקצת מקומות שקורין (בריטי"ל) אף אם יש בתוכו נייר קשה שעל ידי כן מתקשה ביותר ועומד בשוה כיון שאינו מתכוין לאוהל אלא לכסות ראשו.
- ג- במקומות שנהגו להקל בכל ענין אף אם הוא מתכוין לאוהל אין למחות בידם כי יש להם על מה שיסמכו שיש מתירין לגמרי בכל ענין שסוברים שלא גזרו כאן משום עשיית אוהל הואיל ונעשה דרך לבישה:

עשיית גג

אהל ומחיצות

כובע

- א- ההיתר הוא רק בכובעים כשלנו העשוי לכבוד ונוי, אך כובעים המיועדים רק כדי להגן מפני השמש או הגשם (כובע שמש, מצחיה), יש לימנע מללבשם בשבת כשיש להם שוליים רחבים יותר מטפח.
- ב- כאמור המקיל גם בזה אין בידינו למחות בו, כי יש דעה שאין כלל איסור בלבישת כובע, אפילו כוונתו להגן משמש או גשם, כיון שאין זה דרך עשיית אוהל, אלא דרך לבישה.
- ג- מותר ליתן כיסוי נגד גשם על הכובע – אך יש לימנע מלעשות הניילון בולט מעבר לכובע להגנה מועילה יותר, או באופן שיורד כמחיצות סביב הכובע. כמו כן יש להצמידו לכובע באופן שלא יהי חלל טפח.

עשיית גג

אהל ומחיצות

כיסוי כלי להגן על מה שתחתיו

- א- יש שכתב כי אין להניח כובע על מנת שיכסה את מה שתחתיו כגון להטמין ממתקים. והי"ה עפ"י שאסור לכסות עוגה במכסה שיש בו חלל טפח על טפח.
- ב- ויש שכתב כי מנהג העולם להקל בזה ומתירים לכפות סל גדול על אוכלים לשמור אותם, ואין חוששין משום אהל, דהסל יש בו גג ומחיצות והוא צריך לאויר שתחתיו.
- ג- אך בכלי רחב הרבה נכון להחמיר.
- ד- כלי גדול מ' סאה לכו"ע נראה שאסור לכפותו על אוכלים אפי' איננו מתכוון להגן.

עשיית גג

אהל ומחיצות

עשיית מחיצה

- א- באם עושה מחיצת ארעי ללא גג – האיסור הוא רק במחיצה המתרת - כדלקמן, אך מותר לעשות מחיצה סתם אפיי העשויי להגן מן החמה או מן הקור או בשביל שהרוח לא תכבה את הנרות. וכשייכ שיכול לעשות מחיצת ארעי לצניעות בעלמא [שטו,ג]
- ב- מחיצה קבוע אסור לעשות בכלל עניין – כפי שנתבאר בדיני בונה, ושם נתבאר בארוכה היתר של ווילון ופרוכת.

עשיית מחיצה

אהל ומחיצות

מחיצה המתרת

א- מחיצה המתרת היינו מחיצה הגורמת לחילוק רשויות, מצד גדרי ההלכה. או"ז [ח"ב - הלכות שבת סימן עח] שעושה רשות לעצמו. **ספר יראים** סימן רעד [דפוס ישן - קב] 'אבל אם נטה אהל מן הצד ובאותו אהל נעשה רשות או כרמלית או רשות היחיד או סוכה נכשרת מתוך אהל זה מאחר דאהני מעשיו הוי כאהל עראי מלמעלה ואסיר".

עשיית מחיצה

אהל ומחיצות

מחיצה המתרת

א- 'לעולם אין מחיצת עראי אסורה אלא אם כן עושה כדי להתיר סוכה או להתיר טלטול או להתיר שאר איסור כגון שעושה מחיצה גבוה יי טפחים בפני הספרים בפריסת סדין או מחצלת כדי שיהא מותר לשמש מטתו באותו חדר או כדי לעשות שם צרכיו אסור לעשותה בתחלה בשבת' [שטו, ג].

ב- 'שבכל מקום שהמחיצה מתרת היא חולקת שם רשות בפני עצמה'

ג- באם כבר יש טפח של מחיצה מעש"ק, בין שטפח זה הוא מלמעלה למטה ובין שהוא מן הצד, מותר בשבת להוסיף עליו מחיצת עראי שלימה [שטו, ה].

עשיית מחיצה

אהל ומחיצות

מחיצה שאיננה אסורה

א- גדר האיסור הוא רק כשע"י המחיצה נזקקים להגדרת רשות בפני עצמה, אך אם אינו צריך לו שתחלק רשות בפני עצמה מותר לעשותה בתחלה בשבת אף אם היא מתרת איסור [שטו, ג].

ב- לכן מותר לתלות מחיצה בפני אור הנר כדי שיהיה מותר לשמש מטתו שאינו צריך כאן לחילוק רשויות אלא שהמחיצה היא גבוה מהנר ועבה בענין שאינו רואה את הנר במקום שמשמש, וכיון שאינו צריך לו שתחלק רשות בפני עצמה מותר לעשותה אף בענין שחולקת רשות דהיינו שהיא גבוהה יי טפחים וקשורה היטב [שטו, ג].

עשיית מחיצה

אהל ומחיצות

מחיצה שאיננה אסורה

א- ואף בפני ספרים רשאי לתלות מחיצה שתכסה את כל הספרים באופן שלא יהיי מגולים בכלל, בתנאי שיהיי עוד כיסוי חוץ מן המחיצה. שמחיצה זו אינה גרועה מכיסוי בעלמא שהרי יש כאן שני כיסויים והרי זה ככלי בתוך כלי, שמותר לעשות צרכיו שם ואפילו לשמש שם מטתו. לפיכך מותר לתלותה בשבת אפילו בענין שחולקת רשות כיון שאינו צריך לו שתחלוק רשויות ואין צריך לומר שמותר לכסות הספרים בבגדים שני כיסויים שהרי אין כאן מחיצה כלל: [שטו, ד].

ולכן גם מותר לעשות 'מחיצה' שעושים בשעת הדרשה להפסיק בין אנשים לנשים וכל כיוצא בזה' [שטו, ג].

עשיית מחיצה

אהל ומחיצות

מחיצה שאיננה אסורה

א- ואף בפני ספרים רשאי לתלות מחיצה שתכסה את כל הספרים באופן שלא יהיי מגולים בכלל, בתנאי שיהיי עוד כיסוי חוץ מן המחיצה. שמחיצה זו אינה גרועה מכיסוי בעלמא שהרי יש כאן שני כיסויים והרי זה ככלי בתוך כלי, שמותר לעשות צרכיו שם ואפילו לשמש שם מטתו. לפיכך מותר לתלותה בשבת אפילו בענין שחולקת רשות כיון שאינו צריך לו שתחלוק רשויות ואין צריך לומר שמותר לכסות הספרים בבגדים שני כיסויים שהרי אין כאן מחיצה כלל: [שטו, ד].

ולכן גם מותר לעשות 'מחיצה שעושיין בשעת הדרשה להפסיק בין אנשים לנשים וכל כיוצא בזה' [שטו, ג].

עשיית מחיצה